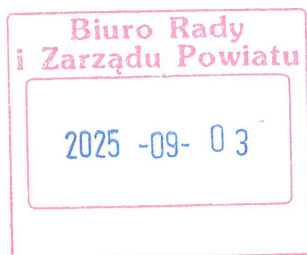

PROJEKT

UCHWAŁA NR

RADY POWIATU GORZOWSKIEGO
z dnia

w sprawie przyjęcia sprawozdania Zarządu Powiatu Gorzowskiego z realizacji w latach 2023-2024 „Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024”.

Na podstawie art. 12 pkt. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) w zw. z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) uchwala się, co następuje:

- § 1. Przyjmuje się sprawozdanie Zarządu Powiatu z realizacji w latach 2023-2024 „Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gorzowskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Powiatu

Andrzej Kail

Pód wzgledem prawnym
bez zastrzeżeń
RADCA PRAWNY
Piotr Mielcarek
R-ZG-G-284

Uzasadnienie

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107) powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury i ochrony dóbr kultury.

W myśl dyspozycji norm art. 12 pkt 4 o samorządzie powiatowym do wyłącznej właściwości rady powiatu należy stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym z działalności finansowej.

Powiat Gorzowski posiada „*Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*” przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Gorzowskiego nr 186/XXXIV/2021 z dnia 27 września 2021 r. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego z dnia 14 grudnia 2021 r. poz. 2129.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1292) z realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami Zarząd Powiatu sporządza co dwa lata sprawozdanie, które przedstawia Radzie Powiatu. Niniejsze sprawozdanie obejmuje lata 2023-2024. W sprawozdaniu ujęto stan realizacji oraz działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego, wynikające z przyjętych w Programie głównych celów.

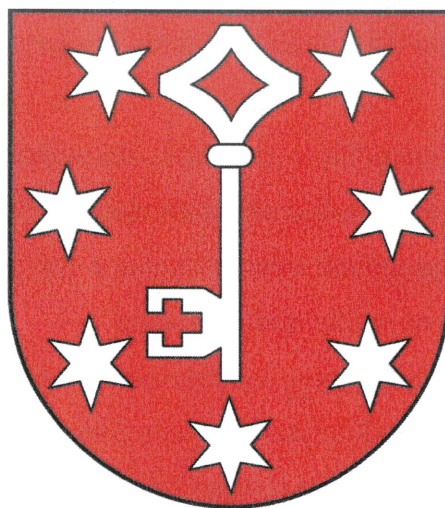
W związku z powyższym wnosi się o podjęcie niniejszej uchwały.

Wniosek
Załącznik
Data: 2024.12.20
Lp. 1

Załącznik nr 1 do uchwały nr

Rady Powiatu Gorzowskiego
z dnia

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU POWIATU
GORZOWSKIEGO Z REALIZACJI
„PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
POWIATU GORZOWSKIEGO NA LATA
2021-2024”
ZA LATA 2023-2024**

Gorzów Wielkopolski, wrzesień 2025 r.

Wstęp

Głównym celem sporządzenia niniejszego dokumentu jest wywiązanie się przez Zarząd Powiatu Gorzowskiego z obowiązku określonego w art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, tj. złożenie sprawozdania z realizacji Programu opieki nad zabytkami w Powiecie Gorzowskim za lata 2023 – 2024.

Obowiązek opracowania i wdrożenia programów opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2024 r. poz.1292).

Celem programów opieki nad zabytkami zatwierdzanych przez samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne jest:

- 1) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- 2) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- 3) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- 4) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- 5) podejmowanie zadań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- 6) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem zabytków.

W świetle powyższych wytycznych, opracowano dokument, przedmiotem którego jest ochrona dziedzictwa kulturowego znajdującego się w granicach administracyjnych Powiatu Gorzowskiego.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Powiatu Gorzowskiego uchwałą nr 186/XXXIV/2021 z dnia 27 września 2021 roku przyjęła „*Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*”. Program został ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego z dnia 14 grudnia 2021 roku, poz. 2129.

W sprawozdaniu ujęto działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego na tym terenie, wynikające z przyjętych w Programie głównych priorytetów i kierunków ich działań, którymi są:

PRIORYTET 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego. Kierunki działań:

- zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich stanu zachowania,
- podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego. Kierunki działań:

- działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.

PRIORYTET 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu. Kierunki działań:

- zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu,
- edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu,
- wspieranie rozwoju turystyki.

Kierunki Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami są realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, właścicieli oraz zarządców obiektów i organizacji pozarządowych.

Poniżej przedstawiono podjęte działania w ramach realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego Powiatu Gorzowskiego do założonych priorytetów:

Realizacja kierunków działań i zadań Programu

Priorytet 1. Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Gorzowskiego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zatrzymanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu zachowania	– planowe i systematyczne realizowanie zadań samorządu powiatowego w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz prawa budowlanego	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– monitoring realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami – sporządzanie w cyklu dwuletnim sprawozdań z realizacji Programu (art. 84 ust. 5 ustawy)	Powiat Gorzowski	Sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami za lata 2023-2024 zostało przygotowane.
	– współpraca z samorządami gminnymi w zakresie ochrony zabytków	Starosta Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– opracowanie i uchwalenie gminnych programów opieki nad zabytkami przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego	Burmistrzowie i wójtowie gminy Powiatu Gorzowskiego/ LWKZ, Powiat Gorzowski	Santok – Gmina nie posiada Gminnego Programu opieki nad Zabytkami Lubiszyn - nie uchwalono gminnego programu nad zabytkami. Deszczno – Gminny Program Opieki nad zabytkami na lata 2022-2025 został przyjęty uchwałą nr L/494/22 Rady Gminy Deszczno z dnia 24.10.2022r. Kłodawa – Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2021 – 2024 został zatwierdzony uchwałą rady Gminy Kłodawa nr XXVIII/254/2021 z dnia 02.06.2021 r. Kostrzyn nad Odrą – posiada opracowany gminny program opieki nad zabytkami na lata 2023-

			2026 przyjęty uchwałą nr LII/357/23 z dnia 30.11.2023 r. Witnica – nie uchwalono gminnego programu nad zabytkami. Bogdaniec – posiada Gminny Program Opieki nad Zabytkami na lata 2023-2026, przyjęty uchwałą nr XVI.339.2023 Rady Gminy Bogdaniec z dnia 20.03.2023r.
	– utworzenie i prowadzenie gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy, zgodnie z obowiązującym prawem, przez wszystkie gminy Powiatu Gorzowskiego	burmistrzowie i wójtowie gmin Powiatu Gorzowskiego / LWKZ, właściciele zabytków, Powiat Gorzowski	Bogdaniec – gmina Bogdaniec ma uchwalony Gminny wykaz zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gminy. Kostrzyn nad Odrą, Lubiszyn – posiada utworzoną gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych wraz z dokumentacją fotograficzną. Kłodawa – gminna ewidencja zabytków w formie kart adresowych zabytków nieruchomych, została przyjęta Zarządzeniem Wójta Gminy Kłodawa Nr W/19/2021 z dnia 29 kwietnia 2021 roku. Santok – gminna ewidencja zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych została przyjęta drogą zarządzenia Wójta Gminy Santok nr CVII/2022 w dniu 29 listopada 2022r. Witnica – jest na etapie opiniowania przez Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

			Gmina Deszczno – w gminie Deszczno utworzono gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych.
	– utrzymywanie w dobrym stanie, prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich przy obiektach zabytkowych należących do Powiatu Gorzowskiego: zespół pałacowo-parkowy (wpisany do rejestru zabytków) w Kamieniu Wielkim (w trwałym zarządzie Domu Pomocy Społecznej (DPS) w Kamieniu Wielkim), pałac i park (ujęte w ewidencji zabytków) w Lipkach Wielkich (w trwałym zarządzie Ośrodka Szkolno-Wychowawczego (OSZW) w Lipkach Wielkich)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków (LWKZ), Narodowy Instytut Dziedzictwa (NID),	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – W 2023 roku w budynku pałacowym wykonano remont korytarza na II piętrze i klatki schodowej. W 2024 roku został wykonany główny włącznik prądu oraz wymiana instalacji na I piętrze. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – w latach 2023-2024 nie prowadzone były roboty budowlane, ani prace konserwatorskie w obiekcie, w tym, także parku.
	– prowadzenie prac porządkowych i pielęgnacyjnych na terenie zabytkowego parku i w otoczeniu pałacu w Kamieniu Wielkim oraz w parku i otoczeniu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Lipkach Wielkich (dawnego pałacu z XVIII w.)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW / LWKZ	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2023-2024 nie prowadzono prac porządkowych i pielęgnacyjnych w parku z powodu braku środków finansowych Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – w latach 2023-2024 -prace porządkowe i pielęgnacyjne wykonywane całorocznie w miarę potrzeb: usuwanie wiatrołomów, koszenie trawy, wygrabianie opadłych liści, oczyszczanie parku z chwastów.

			Koszt: 1.846,23 zł (paliwo, części zamienne) Nasadzenia drzew 300,00 zł sfinansowane w ramach wsparcia edukacji ekologicznej przez NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Zielonej Górze
	– aktualizacja powiatowego planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej	Powiat Gorzowski / LWKZ	Powiatowy plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowej był aktualizowany w marcu 2022r. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych Plan ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych podlega corocznej aktualizacji w terminie do 31 marca każdego roku wg. stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.
podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	– przygotowywanie ofert prac sezonowych dla bezrobotnych mieszkańców powiatu przy pracach pielęgnacyjnych i porządkowych na terenach zielonych będących własnością powiatu: parkach pałacowych, w otoczeniu pałaców (współpraca z powiatowym urzędem pracy)	Powiat Gorzowski / Powiatowy Urząd Pracy	DPS w Kamieniu Wielkim oraz SOSW w Lipkach Wielkich nie występował do PUP w Gorzowie Wlkp. z ofertą pracy sezonowej przy pracach pielęgnacyjnych i porządkowych w latach 2023-2024.
PRIORYTET 2. Nowoczesne zarządzanie zasobem dziedzictwa kulturowego.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań

działania organizacyjne i finansowe związane z ochroną zabytków i dziedzictwa kulturowego	– wyznaczenie w starostwie powiatowym pracownika zajmującego się problematyką ochrony zabytków i dziedzictwem kulturowym	Powiat Gorzowski	Zadania związane z ochroną i opieką nad zabytkami, w tym również na wypadek sytuacji kryzysowych zostały przypisane do Wydziału Spraw Społecznych i Promocji oraz do Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego. Ponadto w starostwie nie wprowadzono odrębnych (wewnętrznych) procedur dotyczących realizacji zadań związanych z ochroną zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych.
	– ścisła współpraca z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków - Delegatura w Gorzowie Wlkp.	Powiat Gorzowski	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– w razie występujących potrzeb bieżących współpraca z Powiatowym Inspektorem Nadzoru Budowlanego	Powiat Gorzowski / PINB	Działania podejmowane na bieżąco wg. potrzeb.
	– coroczne rezerwowanie, w miarę możliwości, środków finansowych w budżecie powiatu na dofinansowania prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na promocję dziedzictwa kulturowego regionu	Powiat Gorzowski	W budżecie Powiatu Gorzowskiego nie rezerwowano środków finansowych na dofinansowanie prac konserwatorskich i remontów zabytków będących własnością powiatu oraz na promocję dziedzictwa kulturowego regionu.
	– podjęcie prac nad uchwaleniem przez Radę Powiatu Gorzowskiego trybu i zasad udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków	Powiat Gorzowski	Rada Powiatu Gorzowskiego podjęła uchwałę w sprawie uchwalenia zasad udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub gminnej

	znajdujących się na terenie powiatu		ewidencji zabytków (nr 186/XXXIV/2021)
	– szukanie i pozyskiwanie środków finansowych na prace remontowe i konserwatorskie przy zabytkach powiatu, również ze źródeł dedykowanych problemom społecznym (DPS-y), edukacji (szkoły), kulturze (CKŚ) czy ochronie środowiska i ekologii (parki przypałacowe)	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW, gminy powiatu, właściciele zabytków	Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – w latach 2023-2024 w budynku pałacowym wykonano remont korytarza na II piętrze oraz remont klatki schodowej. Wykonano główny włącznik prądu oraz wymieniono instalację na I piętrze. Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich – nie pozyskiwano środków na prace remontowe i konserwatorskie. Gmina Bogdaniec- w latach 2023 – 2024 Gmina Bogdaniec pozyskała środki finansowe na prace remontowe i konserwatorskie dla zabytków położonych na terenie gminy: a)Na przebudowę i remont strażnicy OSP Bogdaniec w kwocie 1.999.300,00zł. b)Następne dofinansowanie na przebudowę i remont strażnicy OSP Bogdaniec w kwocie 3.000.000,00zł. c)Na remont kościoła p.w. Piotra i Pawła w Lubczynie w kwocie 499.800.00 zł. d)Na remont kościoła p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Podjeninie w kwocie 499.800.00 zł. Na remont Kościoła p.w. Matki Boskiej Królowej Świata w Stanowicach w kwocie 499.800.00 zł Kłodawa- Pozyskano dofinansowanie z Rządowego Programu

		Odbudowy Zabytków w wysokości 828 100 zł na: - remont dachu Kościoła Parafialnego pw. Matki Bożej Różańcowej w Kłodawie (686 000 zł), - remont kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Wojcieszycach – etap I (142 100 zł). Lubiszyn-pozyskano środki na prace remontowo-konserwatorskie posadzki w neoromańskim kościele filialnym pw. Najświętszego Serca pana Jezusa w miejscowości Staw oraz na prace remontowo-konserwatorskie w Kościele Filialnym pw. Św. Wojciecha w Tarnowie. Kostrzyn nad Odrą-W okresie sprawozdawczym Miasto pozyskało następujące środki finansowe na prace remontowe i konserwatorskie dla zabytków nieruchomych: a) Budynki mieszkalne wielorodzinne przy ul. Niepodległości 13-15-otrzymano dofinansowanie na kwotę 14,3 mln złotych z Banku Gospodarstwa Krajowego na kompleksową renowację wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego. b) Budynek mieszkalny wielorodzinny (dawna wodomistrzówka w zespole Stacji Pomp)- otrzymano dofinansowanie na kwotę 215 000 złotych z Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych na renowację elewacji oraz pokrycia dachowego.
--	--	--

			Santok- Gmina Santok pozyskała środki finansowe na prace remontowe i konserwatorskie dla kościołów: a) W miejscowości Lipki Wielkie, Wawrów i Czechów w kwocie: 3 500 000,00 zł b) W miejscowości Janczewo w kwocie: 500 000,00 zł Deszczno- pozyskano środki finansowe w wysokości ok. 5 mln zł na prace renowacyjno-konserwatorskie w kościołach w m. Borek, Bolemin, Deszczno i Ulim
	– ustanowienie przez starostę, na wniosek Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, społecznych opiekunów zabytków, cofanie ustanowienia społecznych opiekunów zabytków, prowadzenie listy społecznych opiekunów zabytków, wydawanie osobom fizycznym legitymacji społecznego opiekuna zabytków a osobom prawnym lub innym jednostkom organizacyjnym pełniącym funkcję społecznego opiekuna zabytków zaświadczeń	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.
	– współpraca z policją, służbami konserwatorskimi w sprawie kradzieży i nielegalnego wywozu obiektów zabytkowych	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy, NID, Policja	W okresie sprawozdawczym nie odnotowano kradzieży i nielegalnego wywozu obiektów zabytkowych za granice.

	za granicę (konferencje, szkolenia)		
podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych	– umieszczenie na pałacu w Kamieniu Wielkim – wpisanym do rejestru zabytków (będącym własnością powiatu), znaku informującego o ochronie prawnej zabytku oraz podejmowanie inicjatywy oznakowania pozostałych obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na terenie powiatu gorzowskiego (wzór wg. rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego)	Powiat Gorzowski / LWKZ, gminy powiatu, parafie, prywatni właściciele	Znak o ochronie prawnej zabytku jest umieszczony na budynku pałacu w dwóch miejscach w Kamieniu Wielkim.
	– bieżące utrzymanie i rewitalizacja przez powiat gorzowski parku pałacowego w Kamieniu Wielkim i otoczenia pałacu w Lipkach Wielkich, stanowiących własność powiatu	Powiat Gorzowski, DPS, OSZW	Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Lipkach Wielkich- , Dom Pomocy Społecznej w Kamieniu Wielkim – bieżące utrzymanie i rewitalizacja obu parków były pokrywane z bieżącej działalności jednostek.
	– popularyzowanie szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami na stronie internetowej powiatu	Powiat Gorzowski / LWKZ	W 2023r. wspólnie z Oddziałem PTTK Gorzów Wlkp. wydano publikację turystyczną „Gorzowskie opowieści turystyczno-krajoznawcze” zawierająca opowieści o wybranych obiektach i obszarach krajoznawczych i przyrodniczych, legendach, hipotezach, zbiorach muzealnych, wydarzeniach historycznych w powiecie gorzowskim.
	– wspieranie na wniosek zainteresowanych podmiotów przedsięwzięć samorządów gminnych związanych z rozwojem	Powiat Gorzowski / gminy powiatu	Wnioski nie wpływały.

	infrastruktury turystycznej		
	– współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz ochrony zasobów kulturowych i przyrodniczych oraz rozwoju turystyki w powiecie	Powiat Gorzowski	W latach 2023-2024 nie realizowano takich działań.
Priorytet 3. Działania promocyjne i edukacyjne skierowane do społeczności lokalnych w celu budowania tożsamości kulturowej oraz promocja zewnętrzna wartości kulturowych regionu.			
Kierunki działań	Zadania	Podmiot realizujący/ współdziałający	Krótki opis podejmowanych działań
zapewnienie szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu	– kreowanie pozytywnego wizerunku powiatu, jako przyjaznego ochronie własnego dziedzictwa kulturowego, informowanie o możliwościach pozyskania środków finansowych, organizowanie szkoleń, konferencji	Powiat Gorzowski LWKZ, NID, gminy powiatu, właściciele zabytków, instytucje kulturalne	Gminy Powiatu Gorzowskiego, Powiat Gorzowski – w latach 2023-2024 nie prowadzono szkoleń i konferencji o tematyce możliwości pozyskiwania środków finansowych w zakresie zabytków.
	– umieszczanie na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego informacji o zabytkach powiatu, informacji turystycznych zawierających dane o zabytkach, szlaków tematycznych, kulturowych i tras rowerowych związanych z zabytkami	Powiat Gorzowski	Na stronie internetowej Powiatu Gorzowskiego dostępny jest Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego, który zawiera informację na temat zabytków powiatu.
	– w biuletynie samorządowym „Kierunek Twój Powiat Gorzowski” poświęcenie jednej z rubryk zagadnieniom dotyczącym zabytkom	Powiat Gorzowski	Informacje dotyczące zabytków ukazywały się w biuletynie samorządowym „Kierunek Twój Powiat Gorzowski”. Lubiszyn – gmina prowadzi cykl w gazecie gminnej „Lubiszyńskie wieści – skarby naszej historii”. Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl

			edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”. Kostrzyn nad Odrą – z początkiem czerwca 2021 w prasie lokalnej rozpoczął się cykl „Śladami zabytków”.
	– współpraca z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami	gminy powiatu / Powiat Gorzowski, województwo lubuskie, instytucje kulturalne	Bogdaniec – gmina prowadziła ścisłą współpracę z właścicielami i zarządcami obiektów zabytkowych, udzielała pomocy przy aplikowaniu o środki pomocowe na remonty kościołów w miejscowości Stanowice, Lubczyno i Jeniniec Kłodawa- współpracowała z placówkami muzealnymi, oświatowymi, stowarzyszeniami, organizacjami społecznymi, fundacjami, kościołami i innymi instytucjami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami w latach 2023-2024 Lubiszyn- w lata 2023-2024 gmina współpracowała z kościołami w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Deszczno -Gmina Deszczno współpracuje z archeologami z Poznania i Muzeum Lubuskiego w zakresie prac archeologicznych na Zbójeckiej Górze w Gliniku. Podpisano porozumienie o współpracy, jednakże prac jeszcze nie rozpoczęto ze względu na trwającą procedurę kupna działek od osób

		prywatnych na rzecz Gminy. Współpracuje z parafiami w zakresie ochrony zabytków wpisanych do rejestru LWKZ. Kostrzyn nad Odrą — . Miasto wraz z Muzeum Twierdzy Kostrzyn aktywnie współpracowało w latach 2023-2024 z placówkami muzealnymi z innych miast, stowarzyszeniami i organizacjami międzynarodowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami. Prowadzono liczne warsztaty i konferencje, w tym dwudniowe sympozjum w dniach 25.-26.11.2024 r. z okazji 10 rocznicy założenia międzynarodowego stowarzyszenia Forte Cultura Santok – Gmina Santok prowadziła współpracę w zakresie ochrony i opieki nad zabytków w latach 2023-2024. Witnica – gmina wspierała merytorycznie i finansowo zadania realizowane przez Stowarzyszenie i Parafię z terenu gminy: - w 2023 r -wykonanie prac konserwatorskich przy Obelisku ku czci Henryka Pruskiego- dotacja 3000,00 zł, - w 2024 aplikowała o środki z „Polskiego Ładu”
	– organizowanie / współudział powiatu w imprezach uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków,	Powiat Gorzowski / gminy powiatu, LWKZ Bogdaniec – imprezą organizowaną przez gminę uwzględniającą tematykę ochrony dóbr kulturowych oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i

	dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych, np. organizowanie dożynek powiatowych w pobliżu lub na terenie zabytków, w tym organizowanie wystaw dot. promocji dziedzictwa kulturowego (ginące zawody)	folklorystycznych jest „Lubuskie Święto Chleba” organizowane od 27 lat Kłodawa- gmina organizowała imprezy uwzględniające w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo krajobrazowych i folklorystycznych. Deszczno, Lubiszyn, Witnica – gminy nie organizowały imprez uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo krajobrazowych i folklorystycznych. Kostrzyn nad Odrą - Miasto w latach 2023-2024 poprzez Muzeum Twierdzy Kostrzyn zorganizowało następujące imprezy uwzględniające w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych i folklorystycznych: -Lubuska Sprawozdawcza Sesja Archeologiczna - prelekcja 120 lat kostrzyńskich tramwajów - Wiosenne Manewry Militarne -Otwarcie wystawy „Bitwa pod Kunowicami" -Zorganizowano wycieczkę do Lebus, Klessin i Podelzig -Królewska Noc Muzeów - Zorganizowano wycieczkę muzealną: Miasta Nowej Marchii -Europejskie Dni Dziedzictwa- Lubuska drogą św. Jakuba -
--	--	--

			Zorganizowano wycieczkę muzealną- Śladami zakonu templariuszy -Konferencja „Forteczne parki kulturowe” oraz Konwent wojewódzkich konserwatorów zabytków - inscenizacja „Wrota Berlina- Odra '45” -Wiosenny Piknik Militarny -Archeologiczna Noc Muzeów Santok- gmina organizowała imprezę Dni Grodu Santok, uwzględniającą w programie dziedzictwo kulturowe oraz walory przyrodniczo-krajobrazowe Powiat Gorzowski – w roku 2023 i 2024 organizował Powiatowe Święto Plonów, które w swoim programie uwzględniało tematykę dziedzictwa kulturowego.
	– udostępnianie zabytków dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach, itp.	właściciele i administratorzy obiektów zabytkowych	Santok – W latach 2023-2024 w Gminie Santok organizowano imprezy uwzględniające tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego oraz walorów przyrodniczo-krajobrazowych Kostrzyn nad Odrą- W ramach Europejskich Dni Dziedzictwa oraz Nocy w Muzeach obiekty zabytkowe zostały udostępnione zwiedzającym przez Muzeum Twierdzy Kostrzyn oraz Dom Praktyk Twórczych. Ponadto w ramach obchodów Muzeum organizowało wycieczki tematyczne po zabytkach na terenie województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego.

			W 2023 roku zorganizowano wycieczkę Lubuską drogą św. Jakuba. W 2024 roku zorganizowano archeologiczną noc muzeów z kinem plenerowym na terenie Starego Miasta. Bogdaniec, Deszczno, Kłodawa, Lubiszyn Witnica-nie posiadają wiedzy nt. udostępniania zabytków dla zwiedzających w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, Nocy w Muzeach przez właścicieli i administratorów obiektów zabytkowych.
	– udział powiatu a także lokalnych społeczności w Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków (kwiecień) oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa (wrzesień)	organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, fundacje, parafie), instytucje kulturalne, Powiat Gorzowski, gminy powiatu	Lubiszyn, Kłodawa, Witnica, Deszczno, Bogdaniec –w latach 2023-2024 nie podejmowano działań związanych z Międzynarodowym Dniem Ochrony Zabytków oraz Europejskich Dniach Dziedzictwa. Kostrzyn nad Odrą-Zorganizowano wycieczkę („Lubuskie drogą św. Jakuba") Santok – w latach 2023-2024 gmina nie brała udziału w Europejskim Dniu Dziedzictwa organizowanym przez Muzeum Grodu Santok
	– aktywna współpraca z regionalnymi mediami w celu promocji zabytków i upowszechnienia działań związanych z opieką nad zabytkami	regionalne media Powiat Gorzowski	Nie podejmowano działań.
edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla	– edukacja mieszkańców, począwszy od poziomu przedszkolnego i szkoły podstawowej, polegająca	przedszkola, szkoły Powiatu Gorzowskiego, instytucje kultury,	Kłodawa- Kwestie znaczenia dziedzictwa dla regionu na przykładzie zachowanych zabytków

regionu	na przedstawieniu dziejów regionu na przykładzie zachowanych zabytków	organizacje pozarządowe (stowarzyszenia, Fundacje), parafie)	poruszane są w szkołach w ramach zajęć z przedmiotów: historia i wiedza o społeczeństwie Deszczno, Lubiszyn – w latach 2023-2024 nie była prowadzona edukacja społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu. Santok – Placówki oświatowe znajdujące się na terenie gminy regularnie współpracują z Muzeum Grodu Santok, prowadzone są warsztaty edukacyjne Bogdaniec – gmina prowadzi stały cykl edukacyjny dotyczący zabytków ziemi bogdanieckiej zamieszczając artykuły w lokalnym biuletynie „Wieści z Bogdańca”. Witnica – w latach 2023-2024 nie prowadziła edukacji społeczności lokalnej w kwestii znaczenia dziedzictwa dla regionu. Nie prowadziła imprez uwzględniających w programie tematykę ochrony zabytków, dziedzictwa kulturowego. Kostrzyn nad Odrą – Edukacja społeczności lokalnej w zakresie historii i zachowania Twierdzy Kostrzyn prowadzona była w sposób zorganizowany przez Muzeum Twierdzy Kostrzyn. Zgodnie ze sprawozdaniem z działalności za 2023 roku Muzeum odwiedziło łącznie
---------	---	--	--

			21 grup młodzieży (w tym 2 grupy przedszkolne, 17 grup ze szkół podstawowych, jedna grupa ze szkoły specjalnej i jedna grupa studentów. Trzy grupy spośród wymienionych stanowiły grupy ze szkół kostrzyńskich. Łącznie muzeum w 2023 roku odwiedziło 496 uczniów
Wspieranie rozwoju turystyki	– realizacja zadań strategii rozwoju powiatu w zakresie turystyki i promocji dziedzictwa kulturowego;	Powiat Gorzowski	Turystyka: w ramach otwartego konkursu ofert w 2024 r. Oddział PTTK Gorzów Wlkp. zrealizował zadanie pn. „Ogólnopolski Zlot Oddziałów i Kół Środowiskowych PTTK” Promocja dziedzictwa kulturowego: Podjęte działania utrwalają pozytywny trend postrzegania północnej części województwa lubuskiego jako atrakcyjnego dla aktywności turystycznej i krajoznawczej.
	– współpraca transgraniczna w zakresie turystyki, dziedzictwa kulturowego i ochrony zabytków.	Powiat Gorzowski / LWKZ, Powiat Marchijsko -Odrzański (Niemcy)	W okresie sprawozdawczym zrealizowano Powiatowe Święto Plonów w Dąbroszynie w dniu 26.08.2023 r oraz w Wawrowie w dniu 24.08.2024 r.

Zakończenie

Sprawozdanie z dwuletniej realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami wskazuje na podjęte w tym okresie działania.

Rada Powiatu Gorzowskiego w 2021 r ustaliła tryb i zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i prace budowlane przy zabytkach wpisanych do

rejestr zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Gorzowskiego. Podejmowano też inne inicjatywy mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego – dofinansowano m.in. wykonanie map i przewodników na wniosek Oddziału PTTK Ziemi Gorzowskiej. Wydano mapę rowerową zawierającą wykaz ścieżek rowerowych z uwzględnieniem zwiedzania zabytków na terenie Powiatu Gorzowskiego (wraz ze zdjęciami i mapą). To działanie z pewnością przyczyni się do zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym powiatu.

Nadal konieczne jest podjęcie prac prowadzących do opracowania przez niektóre jst, gminnych programów opieki nad zabytkami i gminnych ewidencji zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych. Większość gmin Powiatu Gorzowskiego realizowała w pewnej części postulaty programowe.

W kolejnych latach planuje się dalsze podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych tj. m.in.: Nie podjęto działań szkoleniowych i informacyjnych w stosunku do właścicieli zabytków. Realizacja przedmiotowych działań w kolejnych latach przyczyni się do poprawy stanu zabytków w wymierny sposób.

Zakłada się, że zostaną zrealizowane w miarę możliwości i potrzeb priorytety, o których mowa w „*Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Gorzowskiego na lata 2021-2024*”, z korzyścią dla poprawy stanu zabytków w powiecie oraz mieszkańców powiatu i gości mogących zapoznać się z dziedzictwem kulturowym.

INSPEKTOR
w Wydziale Spraw Społecznych
i Promocji

Marzanna Surowiec

NACZELNIK
Wydziału Spraw Społecznych
i Promocji

Magdalena Harasimowicz

